

УДК 340.12

Ігор Кривошия,помічник приватного нотаріуса,
ад'юнкт (аспірант) Національної академії внутрішніх справ,
магістр філософії

ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА НА ОСНОВІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ ІММАНУЇЛА КАНТА (перша частина)

Дана робота є першою спробою провести узагальнення теорії та практики тлумачення правових норм як явища правової дійсності на основі використання методології філософії права, підвалини якої як науки заклав всесвітньо відомий філософ Іммануїл Кант (1724–1804). В статті об'єднані, співставлені і поглиблені погляди представників сучасної української юридичної науки для створення чіткої і цілісної теорії тлумачення норм права. Дослідження в цілому спирається на європейські цінності і громадянський підхід, ведеться з позицій захисту прав людини і верховенства права.

Ключові слова: тлумачення норм права, методологія філософії права, узагальнення теорії і практики, Іммануїл Кант, європейські цінності, захист прав людини.

Актуальність проблеми тлумачення правових норм постає перед суспільством тоді, коли не доходять між собою згоди учасники правовідносин і між ними виникає спір. Причини виникнення цього спору можуть розглядатися як із суб'єктивного, так і з об'єктивного боку. Із суб'єктивного боку спірні правовідносини виникають тому, що, незважаючи на те, що кожна сторона правового процесу стоїть на своїй власній точці зору, вона намагається її довести, спираючись на загальний інтерес і посиляючись на загальноправові норми. З об'єктивного боку причиною виникнення між учасниками правового процесу спірних правовідносин є те, що за виключенням сфери вчинення нотаріальних дій, де передбачається, що нотаріуси посвідчують лише безспірні факти, законодавцем встановлено, що усі інші сфери права повинні бути засновані на принципах змагальності сторін. Отже, звідси випливає, що проблема тлумачення правових норм закладена у самій основі правової системи нашого суспільства, хоча є досі недостатньо вивченою з ряду обставин, перше місце серед яких посідають чинники, які знаходяться у площині праворозуміння.

В умовах недостатнього правового впливу в Україні на правовий процес з

боку громадянської правосвідомості, характерної для сучасного європейського суспільства, ми можемо вести мову також і про те, що нам бракує насамперед розвиненої правової культури, оскільки саме вона виступала б у якості дороговказу на шляху тлумачення спірних питань, виходячи із принципів загальної згоди. Натомість в умовах відсутності праворозуміння проблеми сторін, що не дійшли до вирішення свого спору в залі суду, часто переносяться у площину кримінального вирішення цих питань. Таким чином, особливо гострою на сьогоднішній момент постає проблема вироблення найбільш загального, засадничого погляду на процес тлумачення правових норм, тобто погляду на нього насамперед з точки зору філософії права.

Для того щоб чітко зрозуміти поставлені перед нами проблеми і намітити шляхи їх вирішення, необхідно буде звернутися до ґрунтовного аналізу теоретико-правових підвалин і основ процесу тлумачення правових норм і розкрити їх подальший вплив на практичну юридичну діяльність. Отже, мета нашого дослідження полягатиме в тому, щоб шляхом аналізу віднайти методи вирішення конкретних спірних питань у таких ситуативних випадках, коли кожен з учас-

ників судового спору тлумачить право зі свого боку. Цей аналіз доцільно провести із застосуванням положень філософії Іммануїла Канта (1724—1804), тому що лише через призму його поглядів можна прослідкувати, яким чином можна дійти спільних висновків, виходячи виключно із суб'єктивних точок зору. Постановка цієї проблематики для нього стала актуальною саме тому, що у своїй роботі «Метафізичні начала вчення про право» (1797) він підійшов до того, що у якості вихідного принципу потрібно узяти категорію «приватний інтерес», оскільки, на відміну від традицій попередніх часів, у його час на основі даної категорії стала будуватися уся система законодавства і права, але у ході розкриття своєї аргументації для нього стало зрозуміло, що у цій ситуації необхідно відразу знайти шляхи для вирішення «конфлікту інтересів». На його думку, до «конфлікту інтересів» призводить «конфлікт інтерпретацій», який належить до засадничих факторів сучасного праворозуміння, тому для вирішення «конфлікту інтерпретацій», з його погляду, вже було явно недостатньо традиційних формально-логічних методів тлумачення, які носили виключно допоміжний характер і якими оперувала ще з часів схоластики тогочасна правова наука, а необхідне було створення цілком нової наукової дисципліни — філософії права. Її розвиток почався у працях його найближчих послідовників і наступників, а саме: Р. Штаммлера (1856—1938), Р. фон Моля (1799—1875), К. Т. Велькера (1790—1869), О. Бера (1817—1895), Ф. Ю. Шталя (1802—1861), Р. фон Гнейста (1816—1895), які під впливом його філософських поглядів розробили і вперше запровадили на державному рівні правову доктрину, яку вони назвали принципово новим для тих часів поняттям — теорією розбудови «правової держави». Сутність «правової держави», з доктринальної точки зору, полягала у вирішенні «конфліктів інтересів» у громадянському суспільстві на всіх рівнях виключно правовими методами, тобто цивілізованим мирним шляхом. Таким чином, процес становлення і формування правової держави у сучасній Україні,

який відбувається в особливо гострих умовах постійного «конфлікту інтерпретацій», не може обійтися без тлумачення норм права на основі філософських поглядів Іммануїла Канта.

Іммануїл Кант є автором найбільш впливової на даний час філософсько-правової системи, на яку з теоретичного та історичного погляду спираються також і підходи авторів усіх інших філософсько-правових систем. Звернувшись замість аналізу об'єктивних умов існування людини у навколишньому світі до проблеми тлумачення дійсності з точки зору самого суб'єкта, який здійснює в своєму житті її постійну інтерпретацію, він цим самим у свій час зробив те, що було ним названо «коперніканський переворот» у філософії, заклавши підвалини не лише німецького ідеалізму, а й усієї сучасної європейської філософії в цілому. Звідси зрозуміло, що його методологічний підхід заслуговує на увагу головним чином як відправна точка також і для подальшого розширення теорії тлумачення правових норм, оскільки цілком зрозуміло, що розвиток правової науки потребує залучення поглядів і представників усіх інших філософських шкіл.

Новий методологічний підхід був викладений Іммануїлом Кантом (1724—1804) у його основній праці «Критика чистого розуму» (1781), де ґрунтовно підсумований у § 9 «Про логічну функцію розсудку в судженнях», що входить до розділу «Трансцендентальна аналітика». У цьому параграфі викладено положення про те, що будь-яка активна (у тому числі юридична) діяльність кожної конкретної особи ґрунтується на притаманних їй чотирьох логічних функціях (тобто напрямках мислення) розсудку, які дозволяють їй створювати 12 різновидів суджень про будь-які предмети. Ці логічні функції такі: 1) кількість суджень; 2) їхня якість; 3) відношення їх між собою; 4) їхня модальність. Отже, весь процес тлумачення зводиться зрештою до того, щоб з'ясувати, яку логічну функцію розсудку ми використовуємо, коли аналізуємо норму права з певної точки зору і які різновиди суджень внаслідок цього ми можемо отримати, щоб належним чином розтлумачити норми

права. Це дозволить нам детально проаналізувати логіку будови будь-якої, взятої окремо, норми права і привести всі правові норми до певної системи.

Усього Іммануїл Кант виділяє такі три види суджень, які створюються при використанні у процесі різнобічного міркування логіки їхньої кількості: загальні, конкретні та одиничні. Логічна функція якості суджень при її використанні суб'єктом інтерпретації дозволяє створювати стверджувальні, заперечувальні і безкінечні судження. Відношення між судженнями дозволяє розділити їх на категоричні, гіпотетичні і розподільчі, а проблематичними, наявними і необхідними судження бувають, якщо ми торкнемося в процесі інтерпретації широкого кола питань аналізу їхньої модальності.

Кожному з цих видів суджень у текстуальному полі даної роботи поставлено у відповідність певний різновид тлумачення, що виникає на основі використання характерної логіки їхньої побудови. Головною засадою всієї тлумачної логіки Іммануїла Канта є особистий підхід до проблеми аналізу норми права (будь-яка норма права аналізується з точки зору конкретної особи), яка потребує її роз'яснення, внаслідок чого теоретична і практична сторони інтерпретації взаємопов'язуються в єдине ціле в ході активної діяльності такої особи, спрямованої на роз'язання власних життєвих проблем. Проблемні ситуації тлумачення дійсності, які постають у діяльності всіх представників людського суспільства, у такий спосіб виводяться як похідні від типових проблем, що стоять перед кожною конкретною особою, котра здійснює інтерпретацію, і внаслідок цього процес тлумачення певної норми права усією правовою спільнотою і процес її праворозуміння і правозастосування усім громадянським суспільством зводиться до вирішення проблем тлумачення цієї норми права кожним конкретним індивідом.

Розвиток суспільного інтересу до проблеми тлумачення правових норм в Україні лише нещодавно перейшов у площину широкого наукового дослідження, тому наявний з цього приводу матеріал доволі нечисленний. Всі джерела можна

розділити на три групи. До першої з них належать матеріали, що дають загальну характеристику тлумачення правових норм. З цього приводу можна виділити роботи С. Д. Гусарева [3; 4], С. П. Коталейчука [8] і О. Гончарова [2]. До другої групи слід віднести матеріали, які містять розкриття видів тлумачення. Тут можна відзначити праці Л. Чулінди [12], О. Капліної [6], В. Авер'янова [1] та І. Спасибо-Фатєєвої [11], а також необхідно відмітити, крім того, і певні частини з праць попередніх авторів. До третьої групи можна віднести матеріали, що аналізують способи тлумачення правових норм. Окремі розвідки з цього приводу опублікували такі дослідники, як В. Пономаренко [9], О. Капліна [7] і С. Радзівон [10]. При цьому можна також використовувати і матеріали, головним завданням яких було дати загальну характеристику правових норм, тобто роботи С. Д. Гусарева [3; 4], С. П. Коталейчука [8] і О. Гончарова [2], оскільки вони містять інформацію і про способи їхнього тлумачення.

Для того щоб здійснити повний аналіз будь-якого явища, потрібно розпочинати з визначення його предмета. В українській правовій науці існує декілька визначень того, що собою являє тлумачення норм права. Проте найбільш уживаними на даний момент є три визначення:

1) «тлумачення норм права — це з'ясування або роз'яснення змісту та обсягу норми права» [3, с. 93]; тобто «тлумачення правових норм — це з'ясування змісту та обсягу правової норми для себе та роз'яснення його для інших» [4, с. 231]; таким чином «тлумачення — це інтелектуально-вольова діяльність по з'ясуванню і роз'ясненню змісту норм права з метою їх найбільш правильної реалізації, яка виражається в особливому акті» [4, с. 232];

2) «тлумачення правової норми — це складний процес інтелектуально-вольового характеру, який відбувається в свідомості суб'єкта, що застосовує правову норму для вирішення конкретної справи, спрямований на пізнання і роз'яснення суті норми права з метою її вірного застосування» [8, с. 195];

3) «тлумачення норм права — це інтелектуально-вольова діяльність, спрямо-

вана на з'ясування смислу (суті, змісту) норми права, а також у необхідних випадках — роз'яснення засвоєного, що об'єктивується в акті тлумачення» [6, с. 115]; або ж «тлумачення-з'ясування являє собою внутрішній розумовий процес, який не виходить за межі свідомості інтерпретатора і спрямований на встановлення змісту та обсягу норми права, волі правотворця» [12, с. 7].

Перше визначення належить С. Д. Гусареву, друге — С. П. Коталейчуку, а третє розробила група авторів, серед яких виділяються І. Спасибо-Фатєєва, О. Капліна та Л. І. Чулінди. Різниця між ними полягає у тому, що якщо С. Д. Гусарев і С. П. Коталейчук прагнуть дати об'єктивну оцінку того, що являє собою досліджуване явище, а С. П. Коталейчук його навіть ще й конкретизує, то усі інші його суб'єктивують.

У С. Д. Гусарева процес тлумачення правових норм відбувається для того, щоб особа не лише могла з'ясувати їх для себе, а й роз'яснити їх для інших. В його поглядах з'ясування також виступає як суб'єктивний «внутрішній процес мислення, який не виходить за межі свідомості самого інтерпретатора (пізнавальника)» [4, с. 232], але воно є лише «першим елементом тлумачення» [4, с. 231], тому тлумачення в цілому слід розуміти не як з'ясування, а як пізнання, бо за з'ясуванням неодмінно слідує роз'яснення, тому що «з'ясування і роз'яснення — це безпосередня пізнавальна діяльність, яка виступає у вигляді специфічного змісту поняття тлумачення» [4, с. 232].

Роз'яснення виступає цілком самостійним видом діяльності по відношенню до з'ясування тому, що це не є діяльність однієї особи, а натомість — це є діяльність органів і осіб, метою якої є створити єдино можливий вид тлумачення, навколо якого б не виникало суперечок, оскільки хоча роз'яснення — це теж з'ясування, але з'ясування вже не своєї власної волі, а волі законодавця, виражене у виданих ним законах і підзаконних нормативних актах. Отже, як вважає С. Д. Гусарев, воля законодавця безпосередньо «об'єктивується у нормативно-правових актах» і її потрібно лише роз'яснити.

Дещо відмінною постає концепція

І. Спасибо-Фатєєвої, О. Капліної та Л. І. Чулінди. На думку цих дослідниць, роз'яснення не входить до самого поняття тлумачення, а є стороннім щодо нього, тобто відбувається лише в необхідних випадках, оскільки в акті тлумачення об'єктивується не роз'яснення, а саме з'ясування. Так само і встановлення волі законодавця відбувається не через роз'яснення, а через з'ясування, бо саме з'ясування — це «внутрішній розумовий процес, який не виходить за межі свідомості інтерпретатора і спрямований на встановлення [...] волі правотворця». Таким чином, в нормативно-правових актах воля законодавця об'єктивується не безпосередньо, а лише за допомогою процесу її з'ясування.

На нашу думку, позиція І. Спасибо-Фатєєвої, О. Капліної та Л. І. Чулінди заслуговує на увагу, оскільки вона збігається з позицією Іммануїла Канта, проте, на жаль, ми змушені констатувати, що вона не знайшла у їхніх працях своєї подальшої розробки, а тому справою саме цього дослідження буде поглиблене і всебічне проведення позиції всесвітньо відомого філософа Іммануїла Канта на всіх стадіях і етапах.

Погляди С. П. Коталейчука стосовно того, що являє собою процес тлумачення правових норм, також відрізняються від попередніх. На відміну від С. Д. Гусарева, він вважає, що тлумачення — це не лише процес, у якому переплітаються між собою суб'єктивна потреба з'ясувати зміст правової норми для самого себе і об'єктивна потреба співвіднести її з тим, як розумів її законодавець, але на його думку, такий елемент тлумачення правових норм як з'ясування уявляється повністю непотрібним і він замінюється уявленням. «Уявлення — це тлумачення для себе» тоді, коли воно постає як «інтелектуально-розумовий процес, спрямований на пізнання юридичної норми», що хоча й «не виходить за межі свідомості самого інтерпретатора», проте даний процес «не має [жодних] зовнішніх форм виразу» і натомість «спрямований на [внутрішнє] усвідомлення [зовнішніх форм] норми права самим суб'єктом, яке дало б змогу забезпечити їх повну і точну реалізацію» [8, с. 197].

Отже, виявляється, що поняття з'ясування підміняється не одним, а двома поняттями — уясненням і усвідомленням, причому, коли уяснення постає як процес, то усвідомлення виникає вже як його наслідок, який забезпечує його реалізацію. Тлумачення права, хоча й мислиться при цьому як процес, саме по собі внаслідок цього складається з двох компонентів — усвідомлення і роз'яснення змісту норми права, завданням яких є «розкриття змісту вираженої державної волі». Перший з цих компонентів одночасно постає перед нами вже не як процес, а як результат попереднього процесу — уяснення, внаслідок чого тлумачення має характеристику процесу лише при роз'ясненні попередньо усвідомлених правових норм. Це дозволяє говорити про те, що процес тлумачення розуміється С. П. Коталейчуком як процес роз'яснення.

Інша відмінність у поглядах між С. П. Коталейчуком і С. Д. Гусаревим полягає у тому, що коли для останнього роз'яснення завжди слідує за з'ясуванням, то для першого «роз'яснення є продовженням розумової діяльності на першій стадії, але це не означає, що роз'яснення завжди слідує за усвідомленням. Це залежить від наявності інших учасників процесу» [8, с. 197]. На думку С. П. Коталейчука, коли процес уяснення має рефлексивні характеристики, тобто спрямований на особу, що його використовує, то процес роз'яснення натомість характеризується інтенціональністю — він спрямований виключно на інших осіб, позаяк роз'яснення собі самому є нонсенс. Оскільки усвідомлення при цьому не виступає в якості процесу, то воно й не характеризується і спрямуванням.

Як наслідок, на відміну від С. Д. Гусарева, С. П. Коталейчук вважає, що роз'яснення є не двосторонній процес розробки тлумачення правових норм із залученням при цьому інших осіб, а односторонній процес передачі і викладення іншим власного розуміння усвідомлених норм права, яке збігається з волею законодавця. «Отже, роз'яснення — це викладення суті і змісту державної волі та вираження її назовні, а тлумачення норми права — це діяльність суб'єктів

щодо усвідомлення і роз'яснення змісту правових норм» [8, с. 197]. Таким чином, роз'яснення постає ширшим поняттям, ніж тлумачення, і тлумачення виявляється одним із його видів, тому що воно є чимось зовнішнім щодо роз'яснення і настає за наявності певних умов. Для порівняння, у С. Д. Гусарева, натомість, ми маємо обернену ситуацію: тлумачення постає ширшим поняттям, ніж роз'яснення, і роз'яснення виявляється одним із його видів, що говорить про неумісність обох концепцій.

Похідний характер тлумачення виявляється у С. П. Коталейчука і у тому, що у нього воно отримує прикладне значення. Тлумачення правової норми — це процес, «який відбувається в свідомості суб'єкта, що застосовує правову норму для вирішення конкретної справи, спрямований на [...] роз'яснення суті норми права з метою її вірного застосування» [8, с. 195]. Оскільки тлумачення впливає з роз'яснення, то С. П. Коталейчук вважає, що в жодному випадку тлумачення не повинно підмінити букву закону його духом і займатися аналізом змісту нормативно-правового акта, тобто відходити від свого прикладного характеру, бо відповідно до сформульованого ним визначення, яке було нами подане вище, «викладення суті і змісту державної волі» є справою саме роз'яснення.

Взагалі, коли ми бачимо, що тлумачення правових норм у С. П. Коталейчука і С. Д. Гусарева в ході свого аналізу отримує різне значення, це дозволяє говорити про те, що головна розбіжність між їхніми поглядами полягає саме в тому, що вони по-різному розуміють мету тлумачення. На думку С. Д. Гусарева, «його мета не в правильному вирішенні кожної конкретної справи, а в забезпеченні правильного та єдино можливого здійснення норми, яка тлумачиться у всіх випадках, на які вона розрахована, усуває неясності та можливі помилки, що можуть мати місце в майбутньому при застосуванні цієї норми» [4, с. 232—233]. Таким чином під метою тлумачення С. Д. Гусарев розуміє не визначення змісту кожної окремої правової норми чи кількох правових норм, а встановлення їхньої загальної форми, в межах якої пізнається і роз'яснюється зміст право-

вих норм. Акт тлумачення, на його думку, і є такою формою, де в узагальненому вигляді містяться всі норми, які потрібно було в процесі тлумачення з'ясувати і роз'яснити, бо «з'ясування і роз'яснення — це безпосередня пізнавальна діяльність, яка виступає у вигляді специфічного змісту поняття тлумачення» [4, с. 232].

Згідно з поглядами С. П. Коталейчука, «мета тлумачення полягає в тому, щоб встановити: 1) умови дії норми права; 2) юридичні права та обов'язки суб'єктів правовідносин; 3) міри юридичної відповідальності за порушення приписів норм права» [8, с. 196]. Звідси можна вести мову про те, що мета тлумачення, на думку С. П. Коталейчука, полягає в тому, щоб встановити зміст правових норм, оскільки зміст правової норми становить: 1) гіпотеза («умови дії норми права»); 2) диспозиція («юридичні права та обов'язки суб'єктів правовідносин»); 3) санкція («міри юридичної

відповідальності за порушення приписів норм права»).

Таким чином, у С. П. Коталейчука реалізацію норми права забезпечує її роз'яснення, а у С. Д. Гусарева — її тлумачення, в той час як конкретний зміст правових норм у С. П. Коталейчука знаходить своє розуміння в процесі тлумачення, а у С. Д. Гусарева — в процесі з'ясування та роз'яснення цього змісту, а тлумачення норми права, за його теорією, займається не її змістом, а її формою, тобто тлумачення постає, в свою чергу, метою з'ясування і роз'яснення. Спільним для обох цих дослідників виступає те, що попри значні відмінності в їхніх уявленнях про мету тлумачення правових норм, вони однаково визначають його ціль. Коли мета тлумачення спрямована на те, щоб висвітлити його предмет, то ціль тлумачення спрямована на те, щоб дослідити його об'єкт. Докладніше про те, що виступає об'єктом тлумачення, читайте у наступному номері.

ПРИМІТКИ

1. Авер'янов В. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади : питання теорії та практика реалізації / В. Авер'янов // Право України. — 2010. — № 3. — С. 72—80.
2. Гончаров О. Американська оригіналістична теорія тлумачення юридичних норм і сучасність / О. Гончаров / Право України — 2010. — № 1. — С. 142—148.
3. Гусарев С. Д. Тематичний словник термінів та визначень з курсу теорії держави та права / С. Д. Гусарев, А. Ю. Олійник, О. Л. Слюсаренко — К., 1996. — С. 93—95.
4. Гусарев С. Д. Теорія права і держави : навч. посіб. / С. Д. Гусарев, А. Ю. Олійник, О. Л. Слюсаренко — К. : Правова єдність, 2008. — С. 231—239.
5. Кант И. Критика чистого розуму / пер. с нем. Н. Лосского. — М. : Эксмо, 2009. — 736 с.
6. Капліна О. Особливості тлумачення норм кримінально-процесуального права / О. Капліна // Право України. — 2005. — № 3. — С. 114—118.
7. Капліна О. Поширювальне тлумачення і аналогія кримінально-процесуального закону : проблеми розмежування / О. Капліна // Вісник Академії правових наук України. — 2004. — № 4 (39). — С. 152—162.
8. Коталейчук С. П. Теорія держави та права : навч. посіб. для підготовки до іспитів [для студ. вищ. навч. закладів] / С. П. Коталейчук, П. Я. Пісной. — К. : КНТ, 2011. — С. 195—207.
9. Пономаренко В. Тлумачення деяких аспектів сучасного процесуального законодавства / В. Пономаренко, О. Брусник // Право України. — 2003. — № 12. — С. 73—74.
10. Радзівон С. Проблеми юридичного тлумачення термінів «адміністративний огляд» і «адміністративний обшук» / С. Радзівон // Право України. — 2005. — № 3. — С. 9—13.
11. Спасибо-Фатєєва І. Доктринальне тлумачення / І. Спасибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук України. — 2005. — № 1 (40). — С. 14—25.
12. Чулінда Л. І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових учень» / Л. І. Чулінда. — К., 2003. — 17 с.

Кривошея Игорь. Толкование норм права на основании философских взглядов Иммануила Канта.

Данная работа является первой попыткой осуществить обобщение теории и практики толкования правовых норм как явления правовой действительности на основании использования методологии философии права, фундамент которой заложил всемирно известный философ Иммануил Кант (1724—1804). В статье сопоставлены, объединены и углублены взгляды представителей современной украинской юридической науки с целью создания четкой и целостной теории толкования норм права. Исследование в целом опирается на европейские ценности и гражданский подход, ведется с позиций защиты прав человека и верховенства права.

Ключевые слова: толкование норм права, методология философии права, обобщение теории и практики, Иммануил Кант, европейские ценности, защита прав человека.

Kryvoshyia Ihor. Interpretation of legal norms in philosophical viewpoint of Immanuel Kant.

This article represents the first attempt to carry out generalizations of theory and practice existing in interpretation of legal regulations. The basic research is done on methodological premises of philosophy of law, the foundations of which were laid by world-famous philosopher Immanuel Kant. The path of analysis proceeds through combination and comparison of different views and opinions of key representatives of Ukrainian legal science in the direction of finding the ways for deepening of their ideas. Its main purpose is to create the solid and integral theory of interpretations of legal regulations. The paper rests upon basic European values and manifests itself in civil approach while making profound efforts in upholding human rights and defending rule of law.

Key words: interpretations of legal regulations, methodological premises of philosophy of law, generalizations of theory and practice, Immanuel Kant, European values, human rights.